

Phoenix

Plinius Maior, *Naturalis historia* X, 2, 3-5

Aethiopes atque Indi discolores maxime et inenarrabiles ferunt aves et ante omnes nobilem Arabiae phoenicem, haud scio an fabulose, unum in toto orbe nec visum magno opere. aquilae narratur magnitudine, auri fulgore circa colla, cetero purpureus, caeruleam roseis caudam pinnis distinguentibus, cristis fauces caputque plumeo apice honestante.

primus atque diligentissime togatorum de eo prodidit Manilius, senator ille maximis nobilis doctrinis doctore nullo: neminem extitisse qui viderit vescentem, sacrum in Arabia Soli esse, vivere annis DXL, senescentem casiae turisque surculis construere nidum, replere odoribus et superemori. ex ossibus deinde et medullis eius nasci primo ceu vermiculum, inde fieri pullum, principioque iusta funera priori reddere et totum deferre nidum prope Panchaiam in Solis urbem et in ara ibi deponere.

cum huius alitis vita magni conversionem anni fieri prodit idem Manilius iterumque significationes tempestatum et siderum easdem reverti, hoc autem circa meridiem incipere quo die signum arietis sol intraverit, et fuisse eius conversionis annum prodente se P. Licinio Cn. Cornelio cos. CCXV. Cornelius Valerianus phoenicem devolvavisse in Aegyptum tradit Q. Plautio Sex. Papinio cos. allatus est et in urbem Claudii principis censura anno urbis DCCC et in comitio propositus, quod actis testatum est, sed quem falsum esse nemo dubitaret.

Albertus Magnus, *De animalibus*, XXIII,42

**42. | Fenicem avem esse Arabiae in Orientis partibus scribunt || hii qui magis theologyca mistica, quam naturalia perscrutantur. | Dicunt autem hanc avem | sine masculi et sexus commixtione | solam in sua esse specie, et venire in orbem, et trecentis quadraginta annis vivere
25 solitariam.**

**| Est autem, ut dicunt, aquilinae magnitudinis, caput habens coronatum ut pavo, fauces etiam habet cristatos, circa collum vero fulgore aureo purpureus est. caudam habet longam purpurei coloris pennis quibusdam roseis interscriptam sicut interscribitur cauda pavonis quibusdam orbibus ad modum oculorum formatis: et est haec
30 varietas mirae pulcritudinis. Cumque sentit se aetate gravari, construit nidum in alta et abdita super limpidum fontem sita arbore ex thure et mirra et chamomo et aliis aromatibus pretiosis, et ruit in nidum et se radiis ferventibus solis obicit et illos resplendentia pennarum
35 multiplicat donec ignis elicitur, et sic se cum nido incendit et incinerat: dieque altero dicunt vermem in cineribus nasci, qui alis die tertio assumptis infra paucos dies in avem pristinae figurae commutatur: et tunc avolat.**

**Referunt etiam hoc iam semel in Helyopoli Egipti civitate acci-
40 disse quod super compositionem lignorum sacrificiorum avis haec aro-**

mata comportans se incendit et ad visum sacerdotis prius dicto modo duabus generationibus vermibus et avis formata est et avolavit: et sicut dicit Plato, „non sunt a nobis calumnianda quae libris sacrorum delubrorum conscripta referuntur.“

Delphinus

Plinius Maior, *Naturalis historia* IX, 8, 20-24

Velocissimum omnium animalium, non solum marinorum, est delphinus, ocior volucre, acrior telo, ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio paene in ventre, nullus piscium celeritatem eius evaderet. sed adfert moram providentia naturae, quia nisi resupini atque conversi non corripiunt, quae causa praecipue velocitatem eorum ostendit. nam cum fame conciti fugientem in vada ima persecuti piscem diutius spiritum continuere, ut arcu missi ad respirandum emicant tantaque vi exiliunt, ut plerumque vela navium transvolent.

vagantur fere coniugia; pariunt catulos decimo mense aestivo tempore, interim et binos. nutrunr uberibus, sicut ballaena, atque etiam gestant fetus infantia infirmos; quin et adultos diu comitantur magna erga partum caritate.

adolescunt celeriter, X annis putantur ad summam magnitudinem pervenire. vivunt et tricenis, quod cognitum praecisa cauda in experimentum. abduuntur tricenis diebus circa canis ortum occultanturque incognito modo, quod eo magis mirum est, si spirare in aqua non queunt. solent in terram erumpere, incerta de causa, nec statim tellure tacta moriuntur multoque ocus fistula clausa.

lingua est iis contra naturam aquatiliu mobilis, brevis atque lata, haut differens suillae. pro voce gemitus humano similis, dorsum repandum, rostrum simum. qua de causa nomen simonis omnes miro modo agnoscunt maluntque ita appellari.

Delphinus non homini tantum amicum animal, verum et musicae arti, mulcetur symphoniae cantu, set praecipue hydraulii sono. hominem non expavescit ut alienum, obviam navigiis venit, adludit exultans, certat etiam et quamvis plena praeterit vela.

Albertus Magnus, *De animalibus*, XXIV,40

**27 40. | Delfinorum || in mari multa sunt genera. Hoc autem quod s
frequentius videtur in mari, animal est nigrae pellis, caput habens
breve et dentes in ore continuos sicut sunt molares dentes porci, et
diligunt homines: diligit etiam id quod est suae speciei, | Ita quod pullis
eius gregatim ambulanti bus duo custodes delfini magni ponuntur et
si quid de sua specie mortuum fuerit, alii custodiunt ipsum ne ab aliis 10
piscibus devoretur donec ipsum mare elegerit. ||**

**In mari magno mediterraneo quod Ytaliam duobus tangit late-
ribus, piscatoribus ad piscandum ad mare euntibus delfinorum grex
congregatus vadit cum eis et in mari per modum coronae cingunt
pisces et coartant ad retia propellendo: ab Ytalicis enim delfinus non 15
comeditur nec eum piscatores venantur, sed potius de captis piscibus
delfinis dant aliquam portionem: et hos delfinos Ytalicis tumberellos
vocant eo quod tumbantes ante naves aquam evomunt.**

Hoc animal tempestatis tempore de fundo fugiens ad superficiem, futuram nuntiatur tempestatem. 20

| Est autem ut dicunt magnae aetatis, quod etiam compertum esse dicunt aliquem amputata cauda centum annis et amplius vixisse: sed post decem mensium tempus coit, et coitus eius est velox, eò quod testiculos et veretrum habet interius, et femina resupinata sub mare per vulvam quae est sicut vulva balenae et mulieris accipit semen.

¶ | Hoc animal gaudet musicis, ita quod Arionem quemdam cithar-
oedum qui cithara cantaverat in mare proiectum excipientes delphinum
impulerunt et detulerunt ad litus. Alio in tempore cum Cariae rex delphinum
quemdam magnum cepisset, multitudo magna delfinorum captum
ad litus prosecuta est delfinorum ad modum plangentium se habentium:
quod Cariae rex videns, captum praecepit absolvi delphinum, quem
coetus delfinorum quasi tripudio recipiens, abduxit a litore. Dicunt
etiam quod cadens in mare si delphini carnes comestas in se habuerit,
a delphinis devoratur si praesentes sint. Si autem non comederit carnes
delphini, etiam mortuus et necatus a delphinis revehitur ad litus. Sub
Augusto principe dicunt puerum cibasse delphinum ita quod tandem de
manu eius cibum sumpsit et tandem etiam dorso exceptum puerum
per mare vexit quo voluit et revexit ad litus, et tandem cum mortuus
puer in litore maris ut solebat non compareret, ex dolore ferunt mor-
tuum esse delphinum. Illi penitus simile fertur in mari civitatis Ypo-

nensis in Africa accidisse, et iuxta eandem urbem non longe alium
puerum Henanum nomine simile quid cum delphino perfecisse sicut in
Persarum scribitur hystoriis. ||

In nostro autem mari Germaniae adiacenti, delphini capiuntur et
comeduntur, et ideo fugiunt homines.

| Est autem aliud delfinorum genus de quo narrant quod habet
os in medio sui corporis et tantae est celeritatis quod nichil ipsum
marinorum evaderet nisi quod capit praedam conversum ita quod
ab inferiori os supra convertit, et tunc pisces fugere possunt: et hoc
genus odit pullos suos, ita quod masculus devoraret eos nisi femina
eos occultaret: mater igitur occultat pullos et secum ducit usque ad
completionem, et postquam completi sunt, ita eos odire incipit, quod
cum mare devoraret eos si se viribus propriis non defenderent.

Aliud iterum delfinorum genus quidam dicunt esse in Nilo cri-
stata ad modum serrae habens dorsa spinis incidentibus: et hoc genus
cocodrillis natantibus se supponit et ventres eorum molles crista dorsali
incidit et cocodrillum perimit.

Unicornis

Plinius Maior, Naturalis historia VIII, 31, 76

in India et boves solidis unguis, unicornes, et feram nomine axin hinnulei pelle pluribus candidioribusque maculis, sacrorum Liberi patris — (Orsaei Indi simias candentes toto corpore venantur) —, asperrimam autem feram monocerotem, reliquo corpore equo similem, capite cervo, pedibus elephanto, cauda apro, mugitu gravi, uno cornu nigro media fronte cubitorum duum eminente. hanc feram vivam negant capi.

Albertus Magnus, De animalibus XXII, 106

106. Unicornis est animal moderatae quantitatis respectu suae fortitudinis, buxel coloris et fissae in duo unguiae pedis. In montibus et desertis habitans longum valde cornu in fronte gestans quod ad saxa limat. et cum ipso perforat etiam elefantem nec timet is venatorem. Hoc animal magnus Pompeius ad spectaculum Romae exhibuit.

| Dicunt autem quod hoc animal adeo virgines puellas veneratur quod ipsis visis mansuescit et aliquando iuxta eas soporatum capitur et ligatur: || capitur etiam cum adhuc est pullus iuvenis et tunc domatur. »

Cathus

Albertus Magnus, De animalibus XXII, 24

24. | Cathus est animal a capiendo dictum, muribus infestum || » et dicitur moribus esse verecundum et pulcritudinis amativum. Habet autem colorem griseum glaciei fortiter congelatae similem: hunc enim colorem habet naturalem, et alios habet ex accidentali cibi, et praecipue qui domesticus est. Est autem mordax valde in multis simile leoni secundum figuram, unguibus et dentibus armatum sicut leo et » intrahit et emittit ungues sicut leo.

Carnem autem habet laxam calidam et mollem et dicitur valere podagrae caro cati agrestis quando desuper inungitur. Fel autem cati agrestis magni iuvamenti est contra oris torturam. Accipitur autem fel cati nigri medietas unctiae et miscetur cum zambach et » sic fit ex eo sternutorium. Fel etiam cati praecipue agrestis extrahit fetum mortuum de matrice, quando fit ex eo suffumigatio subtus mulierem in os vulvae et fuerit commixtum cum stercore nigro cati alicuius vel eiusdem cuius est fel. Idem etiam operatur fel cati quando » miscetur aquae coloquintidae et humectatur inde spongia, et teneat » penes se mulier et praecipue si tenet subtus iuxta extrinsecum os matricis.